

مڈھلی گل

دو سالہ ایم فل وی اکھ جھپکدے ختم ہو گیا۔ لگدا اے کل دی ای گل سی کہ گورنمنٹ کالج یونیورسٹی، لاہور وچ ایم فل دے داخلہ توں بعد پہلی کلاس شعبہ پنجابی دے آفس وچ لے رہے ساں۔ دو جے سمسٹر توں بعد مقالہ لئی موضوع دا چناؤ ہو رہیا سی کہ میڈم ڈاکٹر شبنم اسحاق نے سید سبط الحسن ضیغم دا ناں سامنے رکھیا۔ پنجابی زبان و ادب دے وڈے سودھ کاری تے صحافت وچ اعلیٰ تجزیہ نگاری کرن والی شخصیت بارے جیس وی پنجابی پیارے سامنے ناں لیا اوہنے تعریفی کلامات ای ادا کیتے جیس نوں سن کے اوہناں اُتے مقالہ لکھ کے اوہناں دا پورا پورا حق کرن دی کوشش کیتی اے۔

سید سبط الحسن ضیغم ہوراں دی شخصیت دے کئی پہلوئیں۔ اک ویلے اوہ کالم نگار، سیاسی کارکن، مادری زبان کارکن تے پنجابی زبان دے ریسرچ سکالروں سن۔ اوہناں نے اپنے تجزیہ نگاری، کھوج تے پرکھ توں پنجابی زبان نال محبت دا ثبوت دتا اے۔

اسیں اپنے موضوع نوں چار باباں وچ وٹڈیا اے۔ پہلا باب ”سید سبط الحسن ضیغم دی حیاتی، حالات تے واقعات“ وچ سید سبط الحسن ضیغم ہوراں دیاں زندگی دے ہر رخ نوں تفصیل نال لکھیا اے۔ اوہناں دی پیدائش توں لے کے سکول، کالج تے فیر صحافت تے سیاست دا موڑ، فیر اوس توں بعد پنجابی زبان و ادب وچ صحافت تے کھوج تے پرکھ بارے مکمل معلومات بیان کیتیاں نیں۔

دو جا باب ”سید سبط الحسن ضیغم دی پنجابی نوں دین“ وچ اوہناں دے تمام پنجابی کارنامیاں دا ویروا کیتا اے۔ اوہناں دیاں سودھیاں ہونیاں کتاباں، صحافت اُتے جھات، اوہناں مضموناں دے موضوع تے اوہناں رسالیاں تے اخباراں توں جان پچھان جہناں وچ ضیغم ہوری لکھدے سن تے اخیر اوہناں دی ببلوگرافی دی کتاب بارے گل کیتی اے۔

تجباب ”پنجابی وچ سودھ کاری دی ریت سید سبط الحسن ضیغم تیکر“ وچ پنجابی ادب دی تاریخ، سودھ کاری دی لوڑ، اوس دا ارتقاء تے کئی نامور سودھکاراں دے حوالے توں بعد سید سبط الحسن ضیغم دا سودھ کار دے حوالے نال تعارف اے۔ چوتھا باب ”سید سبط الحسن ضیغم دی پنجابی سودھ کاری“ وچ سید سبط الحسن ضیغم دی تمام سودھیاں ہوئی کتاب دا تعارف، ہیر احمد گجر، مجموعہ ترجمہ قصیدہ بردہ شریف، قصہ سیف الملوک تے مڈھلی لفظالی وچ دتیاں ترتیبیاں نوں تفصیل نال لکھیا اے۔ تے اخیر وچ تے سٹا پیش کیتا گیا اے۔

کدی کدی مشکل حالات انسان دی ہمت ختم کر دیندے نیں لیکن اللہ دی بڑی کرم نوازی اے میرے اُتے کہ جتھے ماں دی بیماری دی وجہ کر کے ایم فل ادھورا چھڈا نظر آ رہیا سی اوس ویلے میری ہمت تے حوصلہ بن والی دس سال توں ہر بہار تے خزاں نال دیکھن والی سہیلی کائنات طارق نے میرا جتا ساتھ دتا اے تے جو مان تے عزت میرے دل وچ اے اوہ لفظاں راہیں کدی وی بیان نہیں ہوسکدی۔

میری نگران میڈم ڈاکٹر شبنم اسحاق نے ہر ویلے میری راہنمائی کیتی اے تے میرا حوصلہ ودھایا اے تے اپنی وڈھیر دعاواں دا سایہ ہمیش میرے اُتے رکھیا اے۔ اوہناں دی راہنمائی توں بنا ایہہ مقالہ توڑ چڑھنا ناممکن سی۔

میں شعبہ پنجابی دے صدر ڈاکٹر سعید خاور بھٹا دی ڈھیر مشکور اے کہ اوہناں نے سید سبط الحسن ضیغم ہوراں دی نایاب کتاب ”مجموعہ ترجمہ قصیدہ بردہ شریف“ مطالعہ لئی دتی۔ ورنہ کووڈ 19 دی وجہ کر کے کسی وی لائبریری یاں یونیورسٹی وچ داخلہ بند ہون دے کارن مینوں بڑی مشکلات دا سامنا سی۔ عبدالحفیظ صاحب دی میں شکر گزار ہاں جہناں نے بنا کسی دیری توں میرا مقالہ کمپوز کیتا۔

ارج جیسی مقام تے میں کھلوتی آں اوہ سبھ میرے ماں پیو دیاں دعاواں دا نتیجہ اے۔ اوہناں نے ہر مقام اُتے میرا ساتھ دتا۔ اللہ پاک میری ماں نوں صحت تے لمی حیاتی عطا کرے۔ آمین

ایس مقالہ توں پہلی واری پنجابی ادب وچ سید سبط الحسن ضیغم ہوراں دیاں کارنامیاں نوں اک پلیٹ فارم لہیا اے۔ میں اپنی بھرپور کوشش تے محنت نال مقالہ مکمل کیتا اے۔ ایس وچ کسی وی قسم دی کمی بیشی لئی معذرت خواہ ہاں۔

زینب مغیث